ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 1ης Ιουλίου 2004 *

Στην υπόθεση C-295/02,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Gisela Gerken

και

Amt für Agrarstruktur Verden,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 3887/92 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1992, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων (ΕΕ L 391, σ. 36), 44, 53 και 54 του κανονισμού (ΕΚ) 2419/2001 της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2001, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου για ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων που θεσπίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3508/92 του Συμβουλίου (ΕΕ L 327, σ. 11), και 2, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 312, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, J.-P. Puissochet και R. Schintgen, F. Macken (εισηγήτρια) και N. Colneric, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger,
γραμματέας: M.-F. Contet, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η G. Gerken, εκπροσωπούμενη από τον R. Mawick, Rechtsanwalt,

— το Amt für Agrarstruktur Verden, εκπροσωπούμενο από τον H. v. d. Goltz,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους W.-D. Plessing και M. Lumma,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον M. Niejahr,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Amt für Agrarstruktur Verden, εκπροσωπούμενης από τον J. Haselhoff, της Γερμανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον M. Lumma, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον M. Niejahr, κατά τη συνεδρίαση της 11ης Δεκεμβρίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Δεκεμβρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 1ης Αυγούστου 2002, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Αυγούστου 2002, το Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht υπέβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 234 ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 3887/92 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1992, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων (ΕΕ L 391, σ. 36), 44, 53 και 54 του κανονισμού (ΕΚ) 2419/2001 της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2001, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου για ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων που θεσπίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3508/92 του Συμβουλίου (ΕΕ L 327, σ. 11), και 2, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 312, σ. 1).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της G. Gerken, κατόχου γεωργικής εκμεταλλεύσεως, και της Amt für Agrarstruktur Verden (υπηρεσίας για την οργάνωση της γεωργίας στο Verden, στο εξής: Amt) όσον αφορά το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην εν λόγω κάτοχο δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 3887/92.

Το νομικό πλαίσιο

Το καθεστώς ενισχύσεων που ισχύει για τα βοοειδή

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 805/68

3 Το άρθρο 4β του κανονισμού (ΕΟΚ) 805/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του βοείου κρέατος (ΕΕ L 148, σ. 24), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2066/92 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1992, που τροποποίησε τον κανονισμό 805/68 και κατάργησε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 468/87 για τον καθορισμό των γενικών κανόνων του καθεστώτος της ειδικής πριμοδότησης υπέρ των παραγωγών βοείου κρέατος καθώς και τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1357/80 περί καθιερώσεως καθεστώτος πριμοδοτήσεως για τη διατήρηση του πληθυσμού των θηλαζουσών αγελάδων (ΕΕ L 215, σ. 49, στο εξής: κανονισμός 805/68), ορίζει:

«1. Ο παραγωγός ο οποίος στην εκμετάλλευσή του έχει αρσενικά βοοειδή, έχει τη δυνατότητα να λάβει, μετά από αίτησή του, ειδική πριμοδότηση. Η πριμοδότηση αυτή χορηγείται εντός των περιφερειακών ανωτάτων ορίων για ενενήντα ζώα κατ' ανώτατο όριο για καθεμία από τις ομάδες ηλικίας που αναφέρονται στην παράγραφο 2, κατά ημερολογιακό έτος και κατά εκμετάλλευση.

2. Η πριμοδότηση χορηγείται, κατ' ανώτατο όριο δύο φορές κατά τη διάρκεια της ζωής κάθε αρσενικού βοοειδούς,

— την πρώτη φορά μόλις φθάσει στην ηλικία των 10 μηνών,

— τη δεύτερη φορά αφού φθάσει στην ηλικία των 22 μηνών.

[...]»

Οι λεπτομέρειες εφαρμογής των καθεστώτων ενισχύσεων

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3508/92

4 Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3508/92 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1992, που θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχειρίσεως και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων (ΕΕ L 355, σ. 1), κάθε κράτος μέλος δημιουργεί ένα τέτοιο σύστημα (στο εξής: SIGC) το οποίο εφαρμόζεται, στον τομέα της ζωικής παραγωγής, στα καθεστώτα πριμοδότησης υπέρ των παραγωγών βοείου κρέατος, που θεσπίστηκαν από τα άρθρο 4, στοιχεία α' έως η', του κανονισμού 805/68.

Ο κανονισμός 3887/92

5 Ο κανονισμός 3887/92 προβλέπει, σύμφωνα με το άρθρο 1, τις λεπτομέρειες εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος, που θεσπίστηκαν με τον κανονισμό 3508/92.

6 Το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 3887/92 έχει ως εξής:

«Όταν διαπιστωθεί ότι ο αριθμός ζώων που έχει δηλωθεί σε μια αίτηση χορήγησης ενίσχυσης υπερβαίνει εκείνον που έχει διαπιστωθεί κατά τη διάρκεια ελέγχου, το ποσό της ενίσχυσης υπολογίζεται βάσει του αριθμού των ζώων που έχουν διαπιστωθεί. Εντούτοις, εκτός από περιπτώσεις ανωτέρας βίας, και αφού εφαρμοσθεί η παράγραφος 5, το μοναδιαίο ποσό της ενίσχυσης μειώνεται:

α) στις περιπτώσεις μιας αίτησης που αφορά κατά μέγιστο 20 ζώα, το μοναδιαίο ποσό της ενίσχυσης μειώνεται:

— κατά το ποσοστό που αντιστοιχεί στο διαπιστωθέν πλεόνασμα όταν αυτό είναι μικρότερο ή ίσο με 2 ζώα,

— κατά το διπλάσιο ποσοστό που αντιστοιχεί στο διαπιστωθέν πλεόνασμα όταν αυτό είναι μεγαλύτερο από 2 και μικρότερο ή ίσο με 4 ζώα.

Εάν το πλεόνασμα είναι μεγαλύτερο από 4 ζώα, δεν χορηγείται καμία ενίσχυση.

[...]

Τα ποσοστά που αναφέρονται στο στοιχείο α' υπολογίζονται με βάση τον αιτηθέντα αριθμό [...].

Εντούτοις, εφόσον πρόκειται για, εσκεμμένα ή λόγω σοβαρής αμέλειας, ψευδή δήλωση:

— ο εν λόγω κάτοχος της εκμετάλλευσης δεν δύναται να επωφεληθεί του συγκεκριμένου καθεστώτος χορήγησης ενίσχυσης, στα πλαίσια του εν λόγω ημερολογιακού έτους

και

— σε περίπτωση ψευδούς δήλωσης που έγινε εσκεμμένα, δεν δύναται να επωφεληθεί από το ίδιο καθεστώς χορήγησης ενίσχυσης, στα πλαίσια του επομένου ημερολογιακού έτους.

Εφόσον ο παραγωγός δεν κατέστη δυνατόν να εκπληρώσει την υποχρέωσή του σχετικά με την υποχρεωτική κατοχή των ζώων, λόγω ανωτέρας βίας, το δικαίωμα πριμοδότησης διατηρείται για τον αριθμό των ζώων που ήταν πράγματι επιλέξιμα κατά τη στιγμή που προέκυψαν λόγοι ανωτέρας βίας.

Σε καμία περίπτωση, δεν χορηγούνται πριμοδοτήσεις για αριθμό ζώων μεγαλύτερο από τον αναγραφόμενο στην αίτηση ενίσχυσης.

[...]»

Ο κανονισμός 2419/2001

7 Ο κανονισμός 3887/92 καταργήθηκε με το άρθρο 53, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 2419/2001.

8 Το άρθρο 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001 προβλέπει ότι οι μειώσεις και οι αποκλεισμοί που προβλέπονται στον τίτλο IV του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Βάση υπολογισμού των ενισχύσεων, μειώσεων και αποκλεισμών», δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις όπου ο κάτοχος της εκμεταλλεύσεως έχει παράσχει ορθές πληροφορίες για τα πραγματικά στοιχεία ή μπορεί να αποδείξει άλλως πώς ότι δεν συντρέχει υπαιτιότητά του.

9 Σύμφωνα με το άρθρο 53, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του ίδιου κανονισμού, ο κανονισμός 3887/92 εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις αιτήσεις ενισχύσεως που αφορούν τις περιόδους εμπορίας ή τις περιόδους πριμοδότησης που λήγουν πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002.

10 Το άρθρο 54 του κανονισμού 2419/2001 ορίζει:

«1. Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επομένη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

2. Εφαρμόζεται στις αιτήσεις ενίσχυσης που αφορούν τις περιόδους εμπορίας ή τις περιόδους πριμοδότησης που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2002.

[...]»

Η διαχρονική εφαρμογή των διοικητικών κυρώσεων που προβλέπονται από τις κοινοτικές πράξεις

Ο κανονισμός 2988/95

11 Το άρθρο 1 του κανονισμού 2988/95 προβλέπει:

«1. Για την προστασία των οικονομικών συμφερόντω των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θεσπίζονται γενικοί κανόνες σχετικά με ομοιογενείς ελέγχους, καθώς και με διοικητικά μέτρα και κυρώσεις για τις παρατυπίες βάσει του κοινοτικού δικαίου.

2. Παρατυπία συνιστά κάθε παράβαση διάταξης του κοινοτικού δικαίου που προκύπτει από πράξη ή παράλειψη ενός οικονομικού φορέα, με πραγματικό ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο γενικός προϋπολογισμός των Κοινοτήτων ή προϋπολογισμός διαχειριζόμενος από τις Κοινότητες, είτε με τη μείωση ή ματαίωση εσόδων που προέρχονται από ίδιους πόρους που εισπράττονται απευθείας για λογαριασμό της Κοινότητας, είτε με αδικαιολόγητη δαπάνη.»

12 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού έχει ως εξής:

«Καμία διοικητική κύρωση δεν απαγγέλλεται εάν δεν προβλέπεται από κοινοτική πράξη προγενέστερη της παρατυπίας. Σε περίπτωση μεταγενέστερης τροποποίησης των διατάξεων περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων που περιέχονται σε κοινοτικούς κανόνες, ισχύουν αναδρομικώς οι λιγότερο αυστηρές διατάξεις.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

13 Στις 21 Δεκεμβρίου 1995, η G. Gerken ζήτησε μια ειδική πριμοδότηση για δώδεκα αρσενικά βοοειδή της πρώτης και της δεύτερης κατηγορίας ηλικιών κατ' εφαρμογή του άρθρου 4β του κανονισμού 805/68.

14 Με απόφαση της 21ης Ιουνίου 1996, η Amt απέρριψε την αίτηση για επτά από τα δώδεκα βοοειδή με την αιτιολογία ότι η G. Gerken δεν είχε προσκομίσει απόδειξη ότι τα ζώα βρίσκονταν εντός του ορίου ηλικίας που όριζε το κοινοτικό δίκαιο. Η Amt αρνήθηκε επίσης να χορηγήσει την πριμοδότηση και για τα άλλα πέντε βοοειδή κατ' εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 3887/92.

15 Μετά από διοικητική ένσταση ενώπιον της Bezirksregierung Lüneburg (περιφερειακή διοίκηση του Lüneburg), η G. Gerken άσκησε προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Stade (διοικητικού πρωτοδικείου) (Γερμανία). Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού προσκόμισε την απόδειξη της απαιτούμενης ηλικίας για τα τρία από τα επτά βοοειδή. Η Amt δήλωσε επομένως διατεθειμένη να χορηγήσει για τα τρία αυτά ζώα καθώς και για τα άλλα πέντε, των οποίων η ηλικία είχε ήδη αποδειχθεί, μειωμένη πριμοδότηση κατ' εφαρμογή των κυρώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 3887/92.

16 Με απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2000, το Verwaltungsgericht έκρινε ότι για τα τέσσερα ζώα των οποίων η ηλικία δεν είχε αποδειχθεί η Amt ορθώς απέρριψε την αίτηση της G. Gerken. Συναφώς, ανέφερε ότι δεν ασκεί επιρροή εάν η Amt είχε μεταβάλει τη διοικητική πρακτική της σχετικά με τον τρόπο αποδείξεως της ηλικίας των βοοειδών.

17 Ωστόσο, για τα άλλα οκτώ ζώα, το Verwaltungsgericht θεώρησε ότι η G. Gerken είχε δικαίωμα να λάβει ολόκληρη την πριμοδότηση και όχι μειωμένη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 3887/92. Έκρινε, πράγματι, ότι οι κυρώσεις που προβλέπονται από τη διάταξη αυτή δεν ισχύουν εν προκειμένω, διότι η G. Gerken δεν είχε κάνει καμία ψευδή ή εσφαλμένη δήλωση.

18 Η Amt άσκησε έφεση κατά του τελευταίου αυτού μέρους της αποφάσεως ενώπιον του Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht.

19 Το δικαστήριο αυτό διαπίστωσε, πρώτον, ότι η G. Gerken δεν προσκόμισε την απόδειξη για την ηλικία των τεσσάρων από τα δώδεκα δηλωθέντα βοοειδή στην αίτηση ενισχύσεως και ότι, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 3887/92, το ποσό της ενισχύσεως έπρεπε να μειωθεί κατά το διπλάσιο ποσοστό που αντιστοιχεί στο διαπιστωθέν πλεόνασμα όταν αυτό είναι ίσο με τέσσερα ζώα. Αναφερόμενο στην απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, C-63/00, Schilling και Nehring (Συλλογή 2000, σ. I-4483), σύμφωνα με την οποία οι κυρώσεις που προβλέπει η διάταξη αυτή επιβάλλονται ακόμη και αν το πλεόνασμα του αριθμού των δηλωθέντων ζώων σε σχέση με τον αριθμό των ζώων που διαπιστώθηκε κατά τον έλεγχο δεν οφείλεται σε ψευδή δήλωση του αιτούντος, το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι οι εν λόγω κυρώσεις θα έπρεπε να επιβληθούν κατά της G. Gerken.

20 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι η G. Gerken, προς στήριξη της αιτήσεώς της πριμοδοτήσεως, προσκόμισε βεβαίωση του επίσημου κτηνίατρου του Landkreis Verden (περιφέρεια Verden), ο οποίος βεβαίωσε ότι τα ζώα δεν είχαν προσβληθεί από ενζωοτική λεύκωση. Πάντως, κατά το αιτούν δικαστήριο, έως τις αρχές του 1996, η πρακτική που ακολουθούσε η Amt ήταν να δέχεται αυτό το είδος βεβαιώσεων ως έγκυρη απόδειξη της ηλικίας των ζώων, τροποποίησε δε την πρακτική αυτή, για πρώτη φορά, μετά την κατάθεση της αιτήσεως της G. Gerken, βάσει δύο υπουργικών αποφάσεων που εκδόθηκαν τον Μάρτιο και τον Ιούνιο του 1996. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί επομένως ότι η G. Gerken παρέσχε «ορθές πληροφορίες» κατά την έννοια του άρθρου 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001 και ότι δεν υπέπεσε σε σφάλμα κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως τουλάχιστον ως προς την κατηγορία ότι δεν προσκόμισε απόδειξη για την ηλικία των εν λόγω τεσσάρων βοοειδών.

21 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το αιτούν δικαστήριο θέτει το ερώτημα εάν πρέπει να επιβληθούν οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 3887/92. Διαπιστώνει ότι ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε με το άρθρο 53, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 2419/2001, αλλά ότι αυτός, σύμφωνα με το άρθρο 54, παράγραφος 1, άρχισε να ισχύει στις 13 Δεκεμβρίου 2001. Αναφέρει, εξάλλου, ότι, δυνάμει του άρθρου 53, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2419/2001, ο κανονισμός 3887/92 εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις αιτήσεις ενισχύσεως που αφορούν τις περιόδους εμπορίας ή τις περιόδους πριμοδότησης που αρχίζουν πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002. Συνάγει, αφενός, ότι πρέπει να επιβληθεί στην G. Gerken η κύρωση που προβλέπεται από το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού.

22 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95, σε περίπτωση μεταγενέστερης τροποποιήσεως των διατάξεων περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων που περιέχονται σε κοινοτικούς κανόνες ισχύουν αναδρομικώς οι λιγότερο αυστηρές διατάξεις.

23 Θεωρώντας ότι η επίλυση της διαφοράς της οποίας είχε επιληφθεί επέβαλλε την ερμηνεία των διατάξεων των κανονισμών 3887/92, 2988/95 και 2419/2001, το Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει το ποσό της ενισχύσεως να περικόπτεται σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 2α, στοιχείο α', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3887/92 όταν η αιτούμενη κατά το διάστημα που ίσχυε αυτή η κοινοτικού δικαίου διάταξη ειδική πριμοδότηση για αρσενικά βοοειδή δεν μπορεί να χορηγηθεί στον επιχειρηματία για νομικούς λόγους, ωστόσο ο τελευταίος έχει παράσχει, σύμφωνα με το άρθρο 44, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 2419/2001, ορθά από πραγματικής απόψεως στοιχεία ή μπορεί να αποδείξει με άλλο τρόπο ότι δεν βαρύνεται με πταίσμα;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

24 Το Niedersächsisches Ministerium für Ernährung (Υπουργείο Επισιτισμού του ομόσπονδου κράτους της Κάτω Σαξονίας, στο εξής: Υπουργείο), αρμόδιο για την εναγόμενη στην κύρια δίκη, και η Amt εκτιμούν ότι οι λιγότερο αυστηρές κυρώσεις που προβλέπονται από τον κανονισμό 2419/2001 δεν μπορούν να εφαρμοστούν στην υπόθεση της κύριας δίκης.

25 Τα άρθρα 53, παράγραφος 1, και 54, παράγραφος 2, του κανονισμού 2419/2001 ορίζουν σαφώς ότι ο κανονισμός 3887/92 καταργήθηκε από την έναρξη ισχύος του νέου κανονισμού και ότι αυτός εφαρμόζεται μόνο στις αιτήσεις ενισχύσεως που αφορούν τις περιόδους εμπορίας ή τις περιόδους πριμοδοτήσεως που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2002. Συνεπώς, δεν μπορεί να εφαρμοστεί ο κανονισμός 2419/2001 σε αιτήσεις πριμοδοτήσεως προηγούμενων ετών.

26 Πολλώ μάλλον δεν χωρεί εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/1995. Η διάταξη αυτή αναφέρεται σε κυρώσεις που επιβάλλονται στο πλαίσιο τροποποιήσεως του κοινοτικού δικαίου, ενώ ο κανονισμός 2419/2001 κατάργησε τον κανονισμό 3887/92.

27 Κατά το Υπουργείο, η G. Gerken δεν μπορεί να αποκομίσει, για τον εαυτό της, καμία προστασία της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης βάσει του άρθρου 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001. Η υπεύθυνη αρχή για τη χορήγηση των πριμοδοτήσεων ορθώς ζήτησε να αποδειχθεί ότι πληρούνται οι όροι για τη χορήγηση της πριμοδοτήσεως, ακόμη και αν η πριμοδότηση αυτή είχε ήδη χορηγηθεί. Εξάλλου, ο αιτών την ενίσχυση υποχρεούται μέχρι το τέλος του τέταρτου έτους μετά το ημερολογιακό έτος στη διάρκεια του οποίου έλαβε την πριμοδότηση να αποδείξει ότι συνέτρεξαν όλες οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση της πριμοδοτήσεως αυτής. Πάντως, η προσφεύγουσα δεν ήταν σε θέση να το

αποδείξει για τέσσερα από τα εν λόγω βοοειδή. Αν, ωστόσο, αντιμετωπιζόταν το ενδεχόμενο εφαρμογής του άρθρου 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001 στην παρούσα υπόθεση, θα έπρεπε, για τον λόγο αυτό, να παραιτηθεί μόνον από την εφαρμογή των αποκλεισμών και των μειώσεων, αλλά όχι από την άρνηση χορηγήσεως της ενισχύσεως για τα τέσσερα βοοειδή.

28 Το Υπουργείο και η Amt εκτιμούν ότι εάν, παρά την κατάργηση του κανονισμού 3887/92, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεών του που προβλέπουν κυρώσεις, από τον κανονισμό 2419/2001, οι διατάξεις του τελευταίου έπρεπε να υπαχθούν στον κανόνα της αναδρομικότητας που προβλέπεται από τον κανονισμό 2988/95, αυτό θα έπρεπε να ορίζεται ρητά στον κανονισμό 2419/2001.

29 Η Γερμανική Κυβέρνηση θεωρεί ότι, εν προκειμένω, πρέπει να εξακολουθήσουν να ισχύουν οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 3887/92. Η εφαρμογή της διατάξεως αυτής δεν είναι αντίθετη ούτε με το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95 ούτε με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

30 Όσον αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95, η Γερμανική Κυβέρνηση θεωρεί ότι είναι σύννομη η ερμηνεία του κανόνα αυτού με την έννοια ότι δεν εφαρμόζεται όταν υπάρχουν ειδικές μεταβατικές διατάξεις όπως αυτές που προβλέπονται σε ειδικές κατά τομείς νομοθετικές ρυθμίσεις, π.χ. οι διατάξεις του άρθρου 53, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2419/2001. Πράγματι, η τελευταία αυτή διάταξη, που ορίζει ποιοι κανόνες σχετικά με το SIGC εφαρμόζονται πριν ή μετά από ορισμένη ημερομηνία, αποτελεί κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση lex specialis σε σχέση με τον κανόνα της αναδρομικότητας του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95.

31 Όσον αφορά τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, το γεγονός ότι το SIGC που προβλέπεται από τον κανονισμό 3887/92 εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις αιτήσεις ενισχύσεως που αφορούν τις περιόδους εμπορίας ή τις περιόδους πριμοδοτήσεως που αρχίζουν πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002, σύμφωνα με το άρθρο 53,

παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2419/2001, δεν αντιβαίνει ούτε στην αρχή προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης ούτε στην απαγόρευση της αναδρομικής ισχύος των μέτρων. Στη G. Gerken μπορεί απλώς να εφαρμοστεί η νομοθεσία που ίσχυε την περίοδο για την οποία ζήτησε την πριμοδότηση. Οι διατάξεις του άρθρου 53, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2419/2001 δεν της επιτρέπουν να επικαλεσθεί την ευνοϊκότερη ρύθμιση που τέθηκε σε ισχύ μετά την υποβολή της επίδικης αιτήσεώς της.

32 Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, οι διαφορές μεταξύ του συστήματος ελέγχου και του συστήματος κυρώσεων που προβλέπονται από τους κανονισμούς 3887/92 και 2419/2001 συνηγορούν υπέρ της απαντήσεως που προτείνει. Ενώ με το καθεστώς που προέβλεπε ο καταργηθείς κανονισμός οι έλεγχοι και οι κυρώσεις καθορίζονταν ανάλογα με τις διάφορες αιτήσεις ενισχύσεως, με το καθεστώς του νέου κανονισμού οι έλεγχοι και τα ληπτέα μέτρα πραγματοποιούνται με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που καθορίζεται σε σχέση με την γεωργική εκμετάλλευση. Η Γερμανική Κυβέρνηση προβάλλει ότι, όταν γίνονταν έλεγχοι δυνάμει του κανονισμού 3887/92, αυτοί δεν διενεργούνταν με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση σε σχέση με τη γεωργική εκμετάλλευση και δεν αφορούσαν το σύνολο των κοινοτικών ρυθμίσεων που εφαρμόζονται στα βοοειδή. Κατά συνέπεια, δεν υπήρχε κανένα αποτέλεσμα του ελέγχου που να καθορίζεται σύμφωνα με τη γεωργική εκμετάλλευση και να καθιστά ενδεχομένως εφικτό να επιβληθούν κυρώσεις που να καθορίζονται σε σχέση με αυτή. Επομένως, είναι αδύνατον να μεταφερθούν στοιχεία του καθεστώτος που προέβλεπε ο κανονισμός 2419/2001, όπως το άρθρο 44, παράγραφος 1, στο καθεστώς ελέγχου και κυρώσεων του κανονισμού 3887/92.

33 Η Επιτροπή υπενθυμίζει, εισαγωγικά, ότι, με την απόφαση της 17ης Ιουλίου 1997, C-354/95, National Farmers' Union κ.λπ. (Συλλογή 1997, σ. I-4559, σκέψεις 39 έως 41), το Δικαστήριο έκρινε ότι η αρχή της αναδρομικότητας των λιγότερο αυστηρών κυρώσεων που προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95 έχει κατ' αρχήν εφαρμογή στο πλαίσιο του κανονισμού 3887/92.

34 Πάντως, τα περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης πληρούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του κανόνα αναδρομικής ισχύος.

35 Πρώτον, ο κάτοχος γεωργικής εκμεταλλεύσεως που υποβάλλει αίτηση ενισχύσεως για ζώα που ενδεχομένως δεν εμπίπτουν στο καθεστώς ενισχύσεων παραβιάζει διάταξη του κοινοτικού δικαίου και διαπράττει παρατυπία κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95.

36 Δεύτερον, η προσθήκη του άρθρου 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001 τροποποίησε το SIGC υπό την έννοια ότι οι κυρώσεις που προβλέπονται από αυτόν δεν εφαρμόζονται όταν ο κάτοχος της γεωργικής εκμεταλλεύσεως παρέσχε ορθές πληροφορίες από την άποψη των πραγματικών στοιχείων ή μπορεί να αποδείξει άλλως πώς ότι δεν συντρέχει υπαιτιότητά του. Στην περίπτωση αυτή, η διάταξη θα οδηγούσε σε επιβολή διοικητικής κυρώσεως λιγότερο αυστηρής από αυτήν που προβλέπεται από τον κανονισμό 3887/92.

37 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η εφαρμογή, εν προκειμένω, του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95 δεν αποκλείεται από τις διατάξεις των άρθρων 53 και 54 του κανονισμού 2419/2001 που αφορούν την έναρξη ισχύος του και το ratione temporis πεδίο εφαρμογής του. Θεωρεί ότι το άρθρο 53, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2419/2001, από κοινού με τη διάταξη του άρθρου 54, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, το οποίο συμπληρώνει το προηγούμενο άρθρο, εξασφαλίζει απλώς ότι οι αιτήσεις ενισχύσεων του προ της 1ης Ιανουαρίου 2002 χρόνου θα συνεχίσουν να υπάγονται στον κανονισμό 3887/92 που εφαρμοζόταν σε αυτές αρχικά και ότι δεν θα υπαχθούν στο νέο καθεστώς αμέσως μετά την έναρξη ισχύος του. Ο κοινοτικός νομοθέτης δεν είχε σκοπό, αντιθέτως, να αποκλείσει, με τις διατάξεις αυτές, την εφαρμογή της αρχής της αναδρομικότητας που προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 2988/95 για τις λιγότερο αυστηρές διοικητικές κυρώσεις στο πλαίσιο του SIGC.

38 Η Επιτροπή αναγνώρισε, πάντως, κατά τη δημόσια συνεδρίαση, ότι διακρίνονται οι περιπτώσεις στις οποίες η αρχή της αναδρομικότητας του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95 εφαρμόζεται από τις περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται. Η αρχή της αναδρομικότητας δεν μπορεί να εφαρμοστεί όταν οι διατάξεις που αναφέρουν τις κυρώσεις στην κοινοτική νομοθεσία έχουν αναδιαρθρωθεί πλήρως με τον νέο κανονισμό.

39 Όσον αφορά την εφαρμογή, εν προκειμένω, του άρθρου 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001, η Επιτροπή παρατηρεί ότι μια ερμηνεία διαφορετική από αυτήν που προτείνει θα στερούσε από το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95 μεγάλο μέρος της αποτελεσματικότητάς του. Ο αποκλεισμός της αρχής της αναδρομικότητας δεν μπορεί να γίνει δεκτός παρά μόνον εάν προβλέπεται ρητά από τα νομοθετήματα. Πάντως, όπως αναφέρει η Επιτροπή, τα άρθρα 53 και 54 του κανονισμού 2419/2001 δεν περιέχουν ρητή διάταξη υπ' αυτή την έννοια.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

40 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσία, εάν το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, στην περίπτωση αιτήσεως χορηγήσεως ενισχύσεως για ζώα, η οποία εμπίπτει ratione temporis στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 3887/92 και η οποία υπόκειται σε κύρωση δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του ίδιου αυτού κανονισμού, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να εφαρμόσουν αναδρομικά τις διατάξεις του άρθρου 44 του κανονισμού 2419/2001 για τον λόγο ότι προβλέπει λιγότερο αυστηρές κυρώσεις για την εν λόγω συμπεριφορά.

41 Πρέπει να αναφερθεί, κατ' αρχάς, ότι στόχοι του κανονισμού 3887/92 είναι ο έλεγχος της τηρήσεως των διατάξεων σε θέματα κοινοτικών ενισχύσεων με τρόπο αποτελεσματικό και η θέσπιση διατάξεων που αποσκοπούν στην πρόληψη και την επιβολή κυρώσεων κατά τρόπο αποτελεσματικό σε περιπτώσεις παρατυπιών και απάτης.

42 Το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 3887/92 σκοπεί στην επιβολή κυρώσεων κατά τρόπο αποτελεσματικό και αποτρεπτικό όχι μόνο για τις ψευδείς δηλώσεις ή εκείνες που ενέχουν σοβαρή αμέλεια, αλλά και για κάθε παρατυπία διαπραχθείσα με την αίτηση ενισχύσεως από κάτοχο εκμεταλλεύσεως (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Schilling και Nehring, σκέψη 27).

43 Βάσει των διατάξεων του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 3887/92, ο οποίος ίσχυε κατά την υποβολή της επίδικης αιτήσεως ενισχύσεως στην υπόθεση της κύριας δίκης, το ποσό της ενισχύσεως πρέπει να μειωθεί κατά το διπλάσιο ποσοστό που αντιστοιχεί στο διαπιστωθέν πλεόνασμα όταν αυτό είναι μεγαλύτερο από δύο και μικρότερο ή ίσο με τέσσερα ζώα.

44 Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, όπως ερμηνεύονται από τη νομολογία, το ποσό της ενισχύσεως πρέπει να μειωθεί ακόμα και όταν το πλεόνασμα του αριθμού των δηλωθέντων ζώων σε σχέση με τον αριθμό των ζώων που διαπιστώθηκαν κατά τον έλεγχο δεν οφείλεται σε ψευδή δήλωση του αιτούντος, αλλά στο γεγονός ότι, για ορισμένα ζώα, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη χορήγηση της πριμοδοτήσεως (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Schilling και Nehring, σκέψη 42).

45 Μετά την υποβολή της επίδικης αιτήσεως ενισχύσεως, ο κανονισμός 3887/92 καταργήθηκε με το άρθρο 53, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001. Ο κανονισμός αυτός αφορά επίσης τους λεπτομερείς τρόπους εφαρμογής του SIGC για ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων που θεσπίστηκαν με τον κανονισμό 3508/92.

46 Σύμφωνα με το άρθρο 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001, οι μειώσεις και οι αποκλεισμοί που προβλέπονται στον τίτλο IV του εν λόγω κανονισμού δεν ισχύουν στις περιπτώσεις που ο κάτοχος της γεωργικής εκμεταλλεύσεως έχει παράσχει ορθές πληροφορίες από την άποψη των πραγματικών στοιχείων ή μπορεί να αποδείξει με κάθε άλλο μέσο ότι δεν συντρέχει υπαιτιότητά του.

47 Εξάλλου, ο κανονισμός 2988/95 ορίζει, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, ότι, σε περίπτωση μεταγενέστερης τροποποιήσεως των διατάξεων περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων που περιέχονται σε κοινοτικούς κανόνες, ισχύουν αναδρομικώς οι λιγότερο αυστηρές διατάξεις.

48 Πρέπει επομένως να εξακριβωθεί αν η διάταξη αυτή εφαρμόζεται υπό συνθήκες όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης.

49 Πρώτον, η παρατυπία που διαπιστώθηκε στην αίτηση ενισχύσεως της G. Gerken, στην οποία θα μπορούσε να εφαρμοστεί το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 3887/92, δηλαδή το γεγονός ότι υπέβαλε αίτηση για βοοειδή για τα οποία δεν απέδειξε ότι πληρούσαν τον απαιτούμενο όρο ηλικίας, συνιστά παρατυπία υπό την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95.

50 Στη συνέχεια, η μείωση του ποσού της ενισχύσεως για ζώα, δηλαδή η κατάργηση της ενισχύσεως, αποτελεί διοικητική κύρωση κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού (βλ., υπ' αυτή την έννοια, προπαρατεθείσες αποφάσεις National Farmers' Union κ.λπ., σκέψη 40, και Schilling και Nehring, σκέψεις 26 και 27).

51 Εξάλλου, τα καθεστώτα κυρώσεων σχετικά με τις αιτήσεις ενισχύσεων που προβλέπονται από τον κανονισμό 3887/92 αποτέλεσαν αντικείμενο μεταγενέστερης τροποποιήσεως όταν τέθηκε σε ισχύ ο κανονισμός 2419/2001.

52 Τέλος, το άρθρο 44, παράγραφος 1, του τελευταίου κανονισμού θέσπισε διατάξεις που επιβάλλουν κυρώσεις λιγότερο αυστηρές από αυτές του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 3887/92.

53 Εξάλλου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα της Γερμανικής Κυβερνήσεως κατά το οποίο η αναδρομική εφαρμογή, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95, των λιγότερο αυστηρών κυρώσεων θα έπρεπε να αποκλεισθεί δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 53, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, και 54, παράγραφος 2, του κανονισμού 2419/2001.

54 Οι τελευταίες αυτές διατάξεις προβλέπουν αντίστοιχα ότι ο κανονισμός 3887/92 εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις αιτήσεις ενισχύσεως που αφορούν τις περιόδους εμπορίας ή τις περιόδους πριμοδότησης που αρχίζουν πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002 και ότι ο κανονισμός 2419/2001 εφαρμόζεται στις αιτήσεις ενισχύσεως που αφορούν τις περιόδους εμπορίας ή τις περιόδους πριμοδότησης που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2002.

55 Ωστόσο, από τη τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2988/95 προκύπτει ότι η αποτελεσματική καταπολέμηση της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Κοινοτήτων απαιτεί την καθιέρωση ενός κοινού νομικού πλαισίου σε όλους τους τομείς που καλύπτονται από τις κοινοτικές πολιτικές. Εξάλλου, σύμφωνα με την πέμπτη αιτιολογική σκέψη τα είδη συμπεριφοράς που στοιχειοθετούν παρατυπίες καθώς και τα αντίστοιχα διοικητικά μέσα και κυρώσεις προβλέπονται σε ειδικούς κατά τομείς κανόνες σύμφωνα με τον κανονισμό 2988/95.

56 Κατά συνέπεια, στον τομέα των ελέγχων και των κυρώσεων των παρατυπιών που διαπράττονται στο κοινοτικό δίκαιο, ο κοινοτικός νομοθέτης έθεσε, με τη θέσπιση του κανονισμού 2988/95, ορισμένες γενικές αρχές και απαίτησε να εφαρμόζονται, κατά κανόνα, οι αρχές αυτές σε όλους τους κανονισμούς που διέπουν τους σχετικούς τομείς.

57 Από κανένα στοιχείο του κανονισμού 2419/2001 δεν προκύπτει ότι ο νομοθέτης θέλησε να αποκλείσει με αυτόν την αρχή της αναδρομικής εφαρμογής των λιγότερο αυστηρών κυρώσεων του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95.

58 Επομένως, στα άρθρα 53, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, και 54, παράγραφος 2, του κανονισμού 2419/2001 πρέπει να δοθεί η ερμηνεία ότι εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη της εφαρμογής της αρχής αυτής.

59 Χωρίς να προδικάζεται το ζήτημα εάν οι άλλες διατάξεις του τίτλου IV του κανονισμού 2419/2001 σχετικά με τη βάση υπολογισμού των ενισχύσεων, των μειώσεων και των αποκλεισμών μπορούν επίσης να εφαρμοστούν αναδρομικά, πρέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95, δυνάμει της τελευταίας αυτής διατάξεως, να εφαρμοστούν αναδρομικά οι λιγότερο αυστηρές διατάξεις του άρθρου 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001 στις αιτήσεις ενισχύσεως που εμπίπτουν ratione temporis στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 3887/92.

60 Κατά συνέπεια, εάν κάτοχος γεωργικής εκμεταλλεύσεως αποδεικνύει, σύμφωνα με το άρθρο 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001, ότι παρέσχε ορθές πληροφορίες ή αποδεικνύει με κάθε άλλο μέσο ότι οι παρατυπίες στην εν λόγω αίτηση ενισχύσεως δεν οφείλονται σε δική του υπαιτιότητα, η κύρωση που προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 3887/92, η οποία συνίσταται στη μείωση του ποσού της ενισχύσεως κατά ποσοστό που καθορίζεται σύμφωνα με το πλεόνασμα ζώων που διαπιστώθηκε, δεν πρέπει να επιβληθεί.

61 Σύμφωνα με όλα τα προεκτεθέντα, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, στην περίπτωση αιτήσεως χορηγήσεως ενισχύσεως για ζώα που εμπίπτει ratione temporis στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 3887/92 και στην οποία περίπτωση έχει σημειωθεί παρατυπία που επισύρει την επιβολή κυρώσεων δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού, οι αρμόδιες αρχές είναι υποχρεωμένες να εφαρμόσουν αναδρομικά τις διατάξεις του άρθρου 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 2419/2001, για τον λόγο ότι οι διατάξεις αυτές προβλέπουν λιγότερο αυστηρά μέτρα για την επίδικη συμπεριφορά.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρα□ηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε το Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht με διάταξη της 1ης Αυγούστου 2002, αποφαίνεται:

Το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, στην περίπτωση αιτήσεως χορηγήσεως ενισχύσεως για ζώα που εμπίπτει ratione temporis στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 3887/92 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1992, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχειρίσεως και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων, και στην οποία περίπτωση έχει σημειωθεί παρατυπία που επισύρει την επιβολή κυρώσεων δυνάμει του

άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού, οι αρμόδιες αρχές είναι υποχρεωμένες να εφαρμόσουν αναδρομικά τις διατάξεις του άρθρου 44, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 2419/2001 της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2001, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχειρίσεως και ελέγχου για ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων που θεσπίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3508/92 του Συμβουλίου, για τον λόγο ότι οι διατάξεις αυτές του κανονισμού 2419/2001 προβλέπουν λιγότερο αυστηρά μέτρα για την επίδικη συμπεριφορά.

Timmermans Puissochet Schintgen

Macken Colneric

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο την 1η Ιουλίου 2004.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

C. W. A. Timmermans